

Facts & Figures: de sportieve vrijetijdsbesteding van jongeren

Tal van onderzoek heeft uitgewezen dat de deelname van jongeren aan sportverenigingen ten goede komt aan hun algemene ontwikkeling en gezondheid. Naast een verbetering van de algemene fysieke gesteldheid (Allender, Cowburn & Foster, 2006; Janssen & Leblanc, 2010) zou sportparticipatie ook ten goede komen aan de mentale gezondheid van jongeren (Kim et al., 2012). Verder zouden ook de sociale vaardigheden van jongeren in de sportclub gestimuleerd worden, aldus Bohnert, Fredricks en Randall (2010), Busseri en Rose-Krasnor (2009) en Dworkin, Larsen en Hansen (2003). Er wordt vanuit het beleid dan ook sterk ingezet op (het verhogen van) de sportparticipatie van jongeren. Onderzoek wijst echter uit dat niet iedereen in dezelfde mate deelneemt aan sportverenigingen: vooral kwetsbare groepen zijn vaak ondervertegenwoordigd in het georganiseerde sportaanbod (Dworkin, et al., 2003; Eccles & Barber, 2003; Mahoney, 2000; Smits, 2012 in Roggemans, Smits, Spruyt & Van Droogenbroeck, 2013; Van de Walle, 2011).

Gegeven deze vaststellingen, gaan we in deze Facts & Figures wat dieper in op de algemene sportparticipatie in Vlaanderen: hoeveel jongeren doen precies aan sport in Vlaanderen? We besteden hierbij zowel aandacht aan sport in georganiseerd als in ongeorganiseerd verband. We gaan vervolgens ook wat dieper in op welke jongeren al dan niet deelnemen aan sport in een georganiseerd en ongeorganiseerd verband. Tot slot bekijken we of er een evolutie is in de sportbeoefening van jongeren doorheen de tijd. Voor de eerste twee vragen maken we gebruik van de JOP-monitor 3 (2013), waarin aan jongeren en jongvolwassenen van 14 tot 30 jaar gevraagd werd of ze lid zijn van een sportvereniging en of ze aan sport doen in een ongeorganiseerd verband. Voor de vraag naar evoluties overheen de tijd maken we eveneens gebruik van de gegevens uit de JOP-monitor 1 en JOP-monitor 2.

1. Hoeveel jongeren doen aan sport in georganiseerd en ongeorganiseerd verband?

Tabel 1. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 30 jaar dat aan sport doet in een georganiseerd verband in Vlaanderen (JOP-monitor 3, 2013).

Neem jij deel aan sportverenigingen, sportclubs,...?	
	Gewogen data (N=3116)
Nooit deelnemer geweest	15,6%
Vroeger deelnemer geweest	44,4%
Nu passief deelnemer	5,1%
Nu actief deelnemer	32,2%
Nu organiserend deelnemer	2,8%

Tabel 2. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 30 jaar dat aan sport doet in een ongeorganiseerd verband in Vlaanderen (JOP-monitor 3, 2013).

Hoe vaak doe je aan sporten (ook fitness, powertraining, skaten...)?	
	Gewogen data (N=3116)
Nooit	21,5%
Minder dan 1 x per maand	12,7%
Één of meermaals per maand	10,7%
1 x per week	18,3%
Meerdere keren per week	30,5%
Elke dag	6,3%

We zien dat 35% van de jongeren actief deelnemer (= nu actief of organiserend deelnemer) is aan een sportclub. Het percentage jongeren dat regelmatig (= minimaal één of meermaals per maand) sport in een ongeorganiseerd verband is 65,8%.

2. Welke jongeren doen aan sport in een georganiseerd en ongeorganiseerd verband?

Bij deze tweede vraag gaan we na welke jongeren aan sport doen, zowel in georganiseerd als in ongeorganiseerd verband, en of er zich sociale verschillen voordoen in de sportparticipatie. Concreet onderzoeken we verschillen naargelang geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, opleidingsniveau van de ouders, migratie-achtergrond en sociaaleconomische status. In tabel 3 bekijken we de verschillen voor wat betreft lidmaatschap. ‘Actief lidmaatschap’ verwijst ook hier naar ‘nu actief deelnemer’ en ‘nu organiserend deelnemer’. De overige categorieën brachten we samen onder ‘geen lidmaatschap’. Tabel 4 presenteert de cijfers voor wat betreft

frequentie van sportbeoefening, waarbij regelmatig verwijst naar minimaal ‘één of meermaals per maand’.

Tabel 3. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 30 jaar dat aan sport doet in een georganiseerd verband in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP-monitor 3, 2013).

Neem jij deel aan sportverenigingen, sportclubs,...?		
	Geen lidmaatschap	Actief lidmaatschap
Jongens	54,1%	45,9%
Meisjes	65,9%	34,1%
14-tot 25-jarigen	57,0%	43,0%
26-tot 30-jarigen	65,6%	34,4%
ASO/KSO	39,4%	60,6%
TSO	53,4%	46,6%
BSO-DBSO-BUSO	66,3%	33,7%
Ouders laaggeschoold	74,1%	25,9%
Ouders midden geschoold	63,7%	36,3%
Ouders hooggeschoold	53,5%	46,5%
Belgische afkomst	58,2%	41,8%
Niet-Belgische afkomst	66,4%	33,6%
Komen moeilijk toe met gezinsinkomen	69,5%	30,5%
Komen makkelijk toe met gezinsinkomen	57,3%	42,7%

Tabel 4. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 30 jaar dat aan sport doet in een ongeorganiseerd verband in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP-monitor 3, 2013).

Doe je aan sporten (ook fitness, powertraining, skaten...)?		
	Niet regelmatig	Regelmatig
Jongens	29,0%	71,0%
Meisjes	39,3%	60,7%
14-tot 25-jarigen	30,7%	69,3%
26-tot 30-jarigen	40,3%	59,7%
ASO/KSO	21,1%	78,9%
TSO	30,3%	69,7%
(D)BSO	45,8%	54,2%
Ouders laaggeschoold	50,2%	49,8%
Ouders midden geschoold	38,7%	61,3%
Ouders hooggeschoold	26,0%	74,0%
Belgische afkomst	32,9%	67,1%
Niet-Belgische afkomst	38,9%	61,1%
Komen moeilijk toe met gezinsinkomen	46,1%	53,9%

Komen makkelijk toe met gezinsinkomen	30,6%	69,4%
---------------------------------------	-------	-------

Meisjes zijn in vergelijking met jongens minder vaak lid van een sportclub. Ook in ongeorganiseerd verband doen zij minder aan sport.

Het lidmaatschap aan een sportclub verschilt naargelang de leeftijdsgroep. 14- tot 25-jarigen zijn vaker lid van een sportclub in vergelijking met 26- tot 30-jarigen. 43,0% van de 14- tot 25-jarigen is lid van een sportclub tegenover 34,4% van de 26- tot 30-jarigen. Opnieuw zien we eenzelfde patroon terugkeren bij sport in ongeorganiseerd verband. De (georganiseerde en ongeorganiseerde) sportbeoefening daalt bijgevolg naarmate jongeren ouder worden.

Het lidmaatschap aan een sportclub en het doen aan sport in een ongeorganiseerd verband is ook opvallend verschillend naar onderwijsvorm. Jongeren uit het (d)bso zijn het minst vaak lid van een sportclub en doen het minst vaak aan sport op ongestructureerde wijze.

Ten slotte zijn ook de indicatoren voor sociale achtergrond opvallend. Jongeren met laaggeschoolde ouders (hoogstens een diploma lager secundair onderwijs) en jongeren die aangeven moeilijker rond te komen met het gezinsinkomen, zijn het minst vaak lid van een sportclub en doen het minst vaak aan sport in een ongeorganiseerd verband.

Concluderend kunnen we stellen dat de patronen in de ongeorganiseerde en georganiseerde sportvrijtijdsbesteding grotendeels gelijklopend zijn.

3. Zijn er overheen de tijd evoluties waar te nemen?

In wat volgt zullen we inzoomen op de jongeren tussen 14 en 25 jaar, om vergelijkbaarheid overheen de tijd mogelijk te maken. In de JOP-monitor 1 (2005-2006) werden immers enkel 14- tot 25-jarigen bevroegd, in tegenstelling tot de JOP-monitor 2 (2008) en de JOP-monitor 3 (2013) waar het 14- tot 30-jarigen betreft. Merk op dat doorheen de verschillende monitoren de formulering van de vragen en de antwoordcategorieën gewijzigd zijn, hetgeen de resultaten kan beïnvloeden. De onderstaande resultaten dienen bijgevolg met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, gezien mogelijke evoluties ook te maken kunnen hebben met een wijziging in de vraagformulering.

We zien in tabel 5 dat in de eerste JOP-monitor 44,1% van de jongeren tussen 14 en 25 jaar een regelmatige deelnemer is aan een sportclub. In de JOP-monitor 2 (zie tabel 6) is 40,2%

van de jongeren van 14 tot 25 jaar een actieve deelnemer aan een sportvereniging. In de JOP-monitor 3 gaat het om 43,0% van de 14- tot 25- jarigen die actief deelnemer is van een sportclub. De georganiseerde sportparticipatie van jongeren blijft dus vrij constant doorheen de tijd, hoewel er in 2008 een lichte daling waar te nemen is.

Tabel 5. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan sport doet in een georganiseerd en ongeorganiseerd verband in Vlaanderen (JOP 2005-2006).

	Hoe vaak doe je aan sporten in clubverband (bv. voetbalclub, turnclub, ...)?	Hoe vaak doe je aan sporten buiten clubverband?
	Gewogen data (N=2503)	Gewogen data (N=2503)
Nooit	49,7%	29,2%
Minder dan 1 x per maand	6,2%	14,3%
Één of meermaals per maand	4,4%	15,4%
1 x per week	13,0%	18,9%
Meerdere keren per week	24,0%	17,3%
Elke dag	2,7%	4,9%

Tabel 6. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan sport doet in een georganiseerd verband in Vlaanderen (JOP 2008).

Neem jij deel aan sportverenigingen, sportclubs,...?	
	Gewogen data (N=2326)
Nooit lid geweest	19,7%
Ooit lid	36,8%
Nu passief lid	3,3%
Nu actief lid	37,2%
Nu organiserend lid	3,0%

Daarnaast merken we op dat de deelname van jongeren tussen 14 en 25 jaar aan sport in een ongeorganiseerd verband toegenomen is (hoewel deze bevinding enkel gebaseerd is op een vergelijking met de JOP-monitor 1, daar sport in een ongeorganiseerd verband niet werd bevraagd in de JOP-monitor 2): in de JOP-monitor 1 gaat het immers om (slechts) 56,5% van de jongeren tussen 14 en 25 jaar die regelmatig aan sport doen in een ongeorganiseerd verband, waar we in de JOP-monitor 3 een percentage van 69,3% waarnemen. Het lijkt er dus op dat er sprake is van een stijging van de deelname van jongeren aan sport in een ongeorganiseerd verband. Dit kan o.a. komen door de populariteit van de fitnesscentra de laatste jaren (die bovendien ook expliciet vermeld worden als voorbeeld bij de betreffende

vraag in de JOP-monitor 3), alsook het succes van bijvoorbeeld de vele 'start-to-run-programma's'.

Referenties

- Allender, S., Cowburn, G. & Foster, C. (2006). Understanding Participation in Sport and Physical Activity among Children and Adults: A Review of Qualitative Studies. *Health Education Research*, 21(6), 826-835.
- Bohnert, A., Fredricks, J. & Randall, E. (2010). Capturing Unique Dimensions of Youth Organized Activity Involvement: Theoretical and Methodological Considerations. *Review of Educational Research*, 80(4), 576-610.
- Busseri, M. & Rose-Krasnor, L. (2009). Breadth and Intensity: Salient, Separable, and Developmentally Significant Dimensions of Structured Youth Activity Involvement. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(4), 907-933.
- Dworkin, J., Larson, R. & Hansen, D. (2003). Adolescents' Accounts of Growth Experiences in Youth Activities. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(1), 17-26.
- Eccles, J. S. & Barber, B. L. (2003). Extracurricular Activities and Adolescent Development. *Journal of Social Issues*, 59(4), 865-889.
- Janssen, I. & LeBlanc, A. (2010). Systematic Review of the Health Benefits of Physical Activity and Fitness in School-Aged Children and Youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(40), 1-16..
- Kim, Y., Park, Y. S., Allegrante, J., Marks, R., Ok, H., Cho, K. O. & Garber, C. E. (2012). Relationship between Physical Activity and General Mental Health. *Preventive Medicine*, 55(5), 458-463.
- Mahoney, J. L. (2000). School Extracurricular Activity Participation as a Moderator in the Development of Antisocial Patterns. *Child Development*, 71(2), 502-516.
- Roggemans, L., Smits, W., Spruyt, B. & Van Droogenbroeck, F. (2013). *Sociaal bekabeld of in vrije val: sociale participatie door kansengroepen in Vlaanderen*. (Ad hoc onderzoeksnota januari 2013). Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR. Te downloaden via http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/publicaties/Ad_hoc_opdracht_%20participatie.pdf
- Van de Walle, T. (2011). *Jeugdwerk en sociale uitsluiting. De toegankelijkheidsdiscussie voorbij?* Gent: Academia Press.